

DAN
JONES
ESSEXIN
KOIRAT

BAZAR

DAN JONES
ESSEXIN
KOIRAT

Suomentanut
Markus Harju

BAZAR

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Markus Harju
Englanninkielinen alkuteos Essex Dogs
Copyright © Dan Jones 2022

This translation of Essex Dogs is published by Bazar Kustannus
by arrangement with Bloomsbury Publishing Plc.

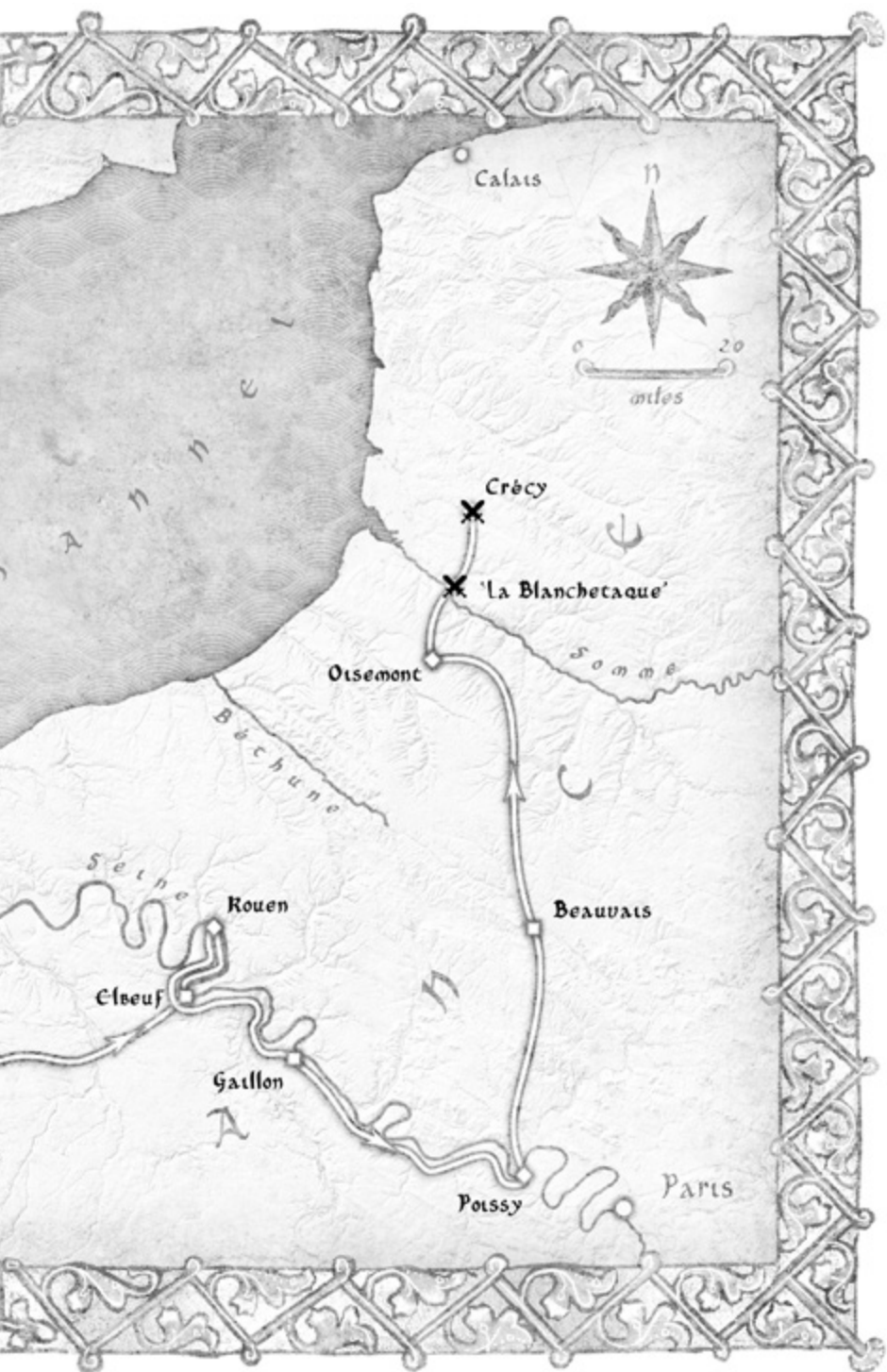
Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-403-067-0

Taitto Keski-Suomen Sivu Oy
Painettu EU:ssa

Violette

...eikä mitään jätetty polttamatta.
Geoffrey le Bakerin aikakirja

OSA 1

VESI

12.–19. heinäkuuta 1346

1

Tiedoksenne, että nousimme turvallisesti maihin Normandiassa 12. heinäkuuta, lähellä Barfleuria olevassa paikassa nimeltä La Hougue... lukuisia sotilaita rantautui samanaikaisesti... Useamman kerran kävi niin, että kourallinen miehiämme kukisti suuren määrän vihollisia...

*St Paulin kanslerin Lontoossa asuville
ystävilleen lähettämä kirje*

”K ristuksen luut, herätys!”

”Loveday” FitzTalbotin pää nytkähti ylös. Isä oli törkännyt häntä kylkiluihin terävällä kyynärpäällään. Kasvoja pieksevista kylmistä suolavesipärskeistä huolimatta maihin nousuveneen keinunta oli saanut hänet torakahtamaan hetkeksi.

Hän oli uneksinut olevansa kotona.

Nyt kun hänen silmänsä olivat taas auki, hän näki, ettei ollut siellä. He olivat yhä täällä. Merellä. Kauempana kotoa kuin olivat koskaan olleet. Loittonivat siitä joka hetki.

Heitä oli ahtautunut kymmenen pieneen kutteriin: hän itse peräsimestä, Myllynkivi, Skotti ja Murkku edempänä keulassa, heidän Isäksi kutsumansa pappi oli hänen vierellään perässä ja jousimiehet Tebbe, Romford ja Thorp veneen keskellä.

Vielä kaksi jousimiestä, walesilaisveljekset, jotka oli lisätty joukkoon sitä edeltävänä päivänä, kun he olivat lähteneet Portsmouthista koggi *Saintmarien* kyydissä, kiskoi airoja.

Loveday tähyili taivaanrantaa. Normandia. Ranska. Hänen muistaakseen vain hän ja Skotti olivat koskaan poistuneet Englannin vesiltä. Eikä kumpikaan heistä tuntenut puolen mailin päässä siintävää, aamun tummanharmaaksi värjäämää rannikkoa. Sen lisäksi heidän *Saintmariella* sir Robert le Straungelta saamansa käskyt olivat huolestuttavan epämääräiset. Sir Robertin mukaan heidän tarvitsisi vain tehdä rynnäkkö rannalle ja leikata karvaiset pallit irti keneltä tahansa vastaan asettuvalta ranskalaiselta.

Kun Loveday oli kysynyt, mitä sir Robert – ja häntä ylempanä olevat mahtavat ylimykset sekä kuningas – tiesivät siitä, kuinka monta ranskalaista kenties vartioisi rantaa varsijouset viritettyinä, keihäät valmiina ja pallit leikkaamattomina toivoen säilyttävänsä asiantilan sellaisena, sir Robert oli vain heilauttanut kättään ja kertonut, että heitä kyllä riittäisi kunnon huvittelua varten. Hän sanoi kuulleensa tämän suoraan armeijan marsalkalta, lordi Warwickilta, joka taas oli kuullut sen itseltään kuningas Edvardilta.

Aatelismiehiä. Ritareita. Miehiä, jotka tiesivät parhaiten.

Jos olisin tahtonut huvitella, Loveday ajatteli, olisin jäänyt kotiin Essexiin heittämään noppaa Colchesterin lähellä olevaan majataloon ja maksanut penningin lepuuttaakseni yöllä päätäni Gildan, oluenpanijattaren tyttären, reisien välissä.

Hän oli kuitenkin pitänyt suunsa kiinni sir Robertin seurassa. Se mies oli narri mutta narri, joka oli värvännyt heidät tälle sotaretkelle. Joka maksaisi heidän palkkansa seuraavien neljäkymmenen päivän ajan. Koirat tarjosivat miekkojaan ja jousiaan kenelle tahansa joka maksoi niistä – mihin tahansa touhuun, jossa tarvittiin raakaa voimaa ja kylmää terästä. Sen kesän työnä oli sota. Sir Robertin värvääjät olivat vakuuttaneet, että hän oli mies, joka maksoi ajallaan eikä puuttunut liikaa asioihin. Pitkä kokemus oli opettanut Lovedaylle, etteivät palkanmaksajat aina olleet niin rentoja.

Joten siinä hän oli: neljäkymmentäkolme kesää nähneenä, yhä vahvana ja hyvässä kunnossa mutta harmaantunut ohimoilta ja rasvaa oli alkanut asettua hänen vyötärölleen sekä ikä hiipiä luihin. Ja siinä oli hänen ryhmänsä: heitä kutsuttiin Essexin koiriksi. Osa jopa oli kotoisin Essexistä. Kaikilla oli terävät hampaat. Ahdettuina pieneen kutteriin, suuntaamassa aamunkoitteessa kohti ranskalaista rannikkoa.

Kuninkaan suurhyökkäys Ranskaan – tuhat laivaa ja viisitoista tuhatta taistelijaa niiden kyydissä – oli alkamassa.

Essexin koirat olivat hyökkäyksen kärjessä. Ja Lovedaylla oli yksi toive. Sama kuin joka kerta.

Että kaikki pääsisivät hengissä kotiin ja saisivat palkkansa.

Veneen keulassa paksuniskainen kivenhakkaaja Gilbert ”Myllynkivi” Attecliffe yökki mereen. Pikemminkin merisairautta kuin arkuutta, Loveday tuumi, sillä Myllynkivi ei pahemmin pelkoa tuntenut – ajoittain jopa liian vähän. Hän oli tuntenut Myllynkiven seitsemän vuotta. Seitsemän vuotta sitten raskaskourainen, pehmeä-ääninen kentiläinen oli halkaissut työnjohtajan kallon Rochesterin katedraalissa ratkaistakseen uuden tornin rakentamista koskeneen kiistan, lopettanut kivityöt ja siirtynyt ryöstelyn ja taistelemisen pariin.

Koko tuona aikana hän ei ollut kuullut Myllynkiven lausuvan harkitsematonta sanaa; eikä hän koskaan ollut nähnyt tämän perääntyvän askeltakaan – joskus tuo asenne pelotti Lovedayta.

Se oli kuitenkin sillä hetkellä pienin hänen murheistaan. Kun walesilaiset kiskoivat airoja, ja Loveday yritti ohjata maihinnousualuksen keulaa vuoroveden myötäiseksi, hän tunsu, kuinka vahva virtaus veti heitä pohjoiseen, kohti rantatörmän korkeinta kohtaa.

Mikäli olisin vastuussa puolustuksesta, sijoittaisin varsi-jousimiehet juuri tuonne.

Loveday huikkasi miehiään pitämään päät alhaalla ja kat-

seet rannassa. Samalla hän yritti lukea edessä murtuvia aaltoja, jotta huomaisi, kun vesi olisi riittävän matalaa veneen kyydistä hyppäämiseen ja kutterin hilaamiseen rantahietikolle. Hän arveli puolen tusinan muun samassa virtauksessa kamppailevan maihinnousualuksen kapteenin pohtivan samaa asiaa.

Lovedayn suuta kuivasi.

Hän katsoi taakseen kohti *Saintmarien* raskasta, valtaisaa hahmoa ja kymmeniä muita koggeja, jotka olivat laskeneet ankkurin sen ympärillä. Niiden uumenissa kahden päivän ja yön ajan lieassa olleet hevoset korskuivat ja polkisivat kavioitaan. Ritarit ja asemiehet pyörisivät olkimatoillaan. Jousimiehet ja jalkaväki makaisivat kylmissään ja säryissään märällä kannella.

Loveday kiskaisi korkin nahkaisesta leilistä ja otti pitkän siemauksen olutta. Se oli vahvasti maustettua ja jo pilaantumisillaan. Hän röyhtäisi ja maistoi suussaan salvian. Hän ojensi leilin Isälle, keräsi enemmän rohkeutta kuin tunsikin itsellään olevan ja karjaisi Koirille sotahuudon, jonka oli oppinut monta vuotta sitten palkkojaan Lontoossa ryypääväältä espanjalaiselta, tummaihoiselta mieheltä, joka oli taistellut saraseeneja vastaan ja jolla oli siitä todistamassa pitkä, hiusrajasta leukaan kulkeva arpi.

”Desperta ferro!”

Herää, rauta!

Sanat olivat hädin tuskin päässeet hänen suustaan, kun varsijousien yhteislaukaus leikkasi ilmaa. Heidän oikealla puolellaan olevan jyrkänteen harjalle syttyi nuotio. Loveday kuuli ylhäältä ranskalaisten huudot. Sitten he tulivat esiin – kenties kaksi joukkuetta, ehkä enemmän, heilutellen varsijousia ja hihkuen. Yksi paljasti perseensä heidän suuntaansa skottilaiseen tapaan.

Vene oli enää liki sadan jalan päässä rannasta. Loveday karjui walesilaisia soutamaan henkensä edestä.

Suurempi parivaljakosta nyökkäsi, mutisi jotakin omalla kielellään, ja molemmat köyristivät selkensä. Vene keinahti vedessä ja syöksyi sitten eteenpäin kuin irti päästetty mastiffi.

Kun hänen miehistönsä hamusi rautakypäriään ja nahkalakkejaan, Loveday kuuli vasemmalta pelon ja hädän huutoja. Lähin alus heistä katsottuna oli ajanut pinnan alla piilleelle karille. Miehistö – sekoitus asemiehiä ja jousiampujia – loikki veteen. Hän näki tusinan miehen hyppäävän veneestä, joka upposi kuin mustakalan perään sukeltava pyöriäinen. Vain neljä nousi pintaan – kaikki jousimiehiä, jotka pieksivät vettä käsivarsillaan pyristellen kohti rantaa. Muut, Loveday arveli, eivät olleet oppineet uimaan tai sitten varusteiden ja haarniskojen paino oli vetänyt heidät pohjaan.

Aluksen ja sen miehistön upotessa jyrkänteen harjalta lensi yhteislaukaus suuria kiviä. Myllynkivi huusi keulasta: ”Kata-pultteja!” Ennen kuin sana oli päässyt hänen suustaan, Koirat näkivät, kuinka yhteen vedessä ponnistelevista jousimiehistä osui alasimen kokoinen kivimöykky. Miehen kallo rusahti kasaan. Merivesi tummui hänen ympärillään.

Lisää varsijousen nuolia ylitti välimatkan – kaksi nuolta murtui kutterin kylkeen ja vielä yksi suhahti niin läheltä Lovedayn nenää, että hän tunsu ilmavirran. Hän yritti tasata hengityksensä. Muistaa, että häntä kohti oli ammuttu aiemminkin ja hän oli selvinnyt siitä. Silti hän tunsu hien valuvan selkärankaansa pitkin kylmyydestä huolimatta.

Hänen edessään Tebbe, Romford ja Thorp yrittivät nousta seisomaan ja laittaa nuolia jänteelle ampuakseen takaisin. Loveday mylvi heitä pysymään matalina. Tebbe kyyristyi taas, ja skotti ponnahti taaksepäin, laittoi valtavat kätensä Romfordin ja Thorpin olkapäille pakottaen heidät makuulle.

Walesilaiset kiskoivat yhä kuumeisesti airojaan, ja sitten, viimein, vene nousi rantaan murtuvan aallon myötä korkealle ja putosi tömähtäen kovalle hiekalle. Törmäys oli lyödä ilmat

Lovedayn keuhkoista, mutta hän kuuli Murkun huutavan keulasta, kirkuvan Koiria nousemaan kyydistä ja vetämään veneen rannalle.

Sitten, kuin Herran käden nostamana, Loveday oli pystyssä, puristi miekkaansa ja heivasi itsensä kutterin laidan yli suolaiseen veteen, missä hänen henkensä salpautui jo toisen kerran, kun kylmyys iski ja vaatteet muuttuivat raskaiksi. Jääkylmä villa tarttui reisiin. Nahkanuttu tuntui rengaspanssarilta. Hän kuitenkin pääsi jaloilleen ja alkoi mylviä käskyjä. Myllynkivi ja Skotti olivat kutterin takana, työnsivät perästä samalla kun kolme jousimiestä veti keulasta – kaikki viisi puursivat yhteen tahtiin pudottautuen matalikkoon aina, kun heidän yllään kohoavalta jyrkän teeltä satoi uusi aalto nuolia ja murikoita.

Viidenkymmenen jaardin päässä, törmän jyrkimmän kohdan juurella, oli ylösalaisin kääntynyt ja lahonnut vanhan kalastusveneen runko, jonka murtuneet ruoteet kiilsivät kuin valaan raato.

”Suoja – hylyn luo!” Loveday huusi Murkulle ja Isälle. He rynnistivät kolmestaan rantaa pitkin päät kumarassa hartaiden välissä. Papin karkea, harmaa kasukka oli läpimärkä ja se viisti hiekkaa hänen juostessaan. He livahtivat veneenraadon löyhkäävien lankkujen taa ja jäivät makaamaan hiekalle huottaen. Nyt he olivat niin lähellä jyrkännettä, että ylhäältä lähetetyt ammuksiset lensivät heidän päitensä ja muiden samaan paikkaan rantautuvien veneiden ylitse.

Loveday kääntyi kyynärpäitten varaan. Hän pyyhki hetken merivettä kirvelevistä silmistään. Hän sylki verta ja pyöräytti kieltä suussaan hampaita tunnustellen. Kaikki olivat tallella. Kaiketi hän oli puraissut poskeensa.

Hän käänsi taas huomionsa rannalle.

Huolimatta aiemmista epäilyksistään hän näki, että virtaus oli kiskonut heidät niin pitkälle, että he olivat päätyneet lyhimmän juoksumatkan päähän suojasta heti rantauduttuaan.

Kolme jousimiestä, joita Myllynkivi ja Skotti auttoivat, olivat vetäneet kutterin rantaan ja suojautuneet sen taakse vartomaan oikeaa hetkeä juosta jyrkänteen luo. Walesilaiset olivat vähän matkan päässä pienen kivirykelmän takana. Loveday nyökkäsi pidemmälle, vaalealle miehelle, jonka nimi oli Lyntyn.

Mies nyökkäsi takaisin.

Yksi toisensa jälkeen Myllynkivi, Skotti, Tebbe, Romford ja Thorp kipittivät – puoliksi juosten, puoliksi kontaten kuin apinat – kutterilta hyllyn luo. Loveday laski miehensä. Mantra, jonka hän oli oppinut heidän vanhalta johtajaltaan, mieheltä jota kutsuttiin Kapteeniksi, oli jäänyt hänen mieleensä: *Kuolleet haudataan. Eläviä ei jätetä.*

Kaikki Koirat olivat paikalla. He sylkivät ja kiroilivat ja tutkivat itseään vammojen varalta. Loveday katseli johonkin toiseen ryhmään kuuluvan asemiehen juoksua rannalla. Mieheen osui kaksi nuolta – toinen kylkeen ja toinen kaulan läpi. Veri roiskahti, ja mies putosi polvilleen silmät laajenneina ja epäuskoisina, kunnes jokin tarkka laukaus ylhäältä lennätti kolmannen nuolen hänen kasvoihinsa oikean posken lävitse. Hän kaatui sivuttain, jäi makaamaan hiekalle eikä enää noussut.

”Varjelkoon Kristus hänen sieluaan”, sanoi pitkä ja luiseva Tebbe, honteloin kolmesta englantilaisjousimiehestä, jonka pitkät hiukset olivat vapaina harteisiin saakka, josta ne ulotuivat tiukalla palmikolla puoleen selkään.

”Kristus tuntee omansa”, Isä sanoi. Hän otti pitkän sie mauksen Lovedayn leilistä, jonka oli ottanut mukaansa maihinnousualueksesta. Hän kurotti kaulaansa ja tiiraili kohti kalliuseinämän huippua, jonne varsijouset ja katapultit oli sijoitettu. Otti toisen huikan. Pyyhki suunsa kädenselkämyksellä.

”Mennään tuonne ylös ja tapetaan nuo helvetin ranskalaiset.”

* * *

He makasivat vatsoillaan maastonmuotoja tutkaillen. Loveday köynysi Myllynkiven, Murkun ja Skotin, kolmen kokeimman miehensä, vierelle.

Murkku osoitti kallioihin hakattua jyrkkää polkua sadan askeleen päässä hylystä. ”Tuolla on tie ylös”, hän sanoi osoittaen jyrkänteen lakea.

Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Loveday oli kiitolinen Murkun tarkoista silmistä keskellä raivoavaa taistelua. Hän nyökkäsi. ”Aivan. Kuinka hoidamme tämän?”

”Pidetään homma yksinkertaisena”, Murkku sanoi. ”Hiivitään niiden taakse, leikataan kurkut ja työnnetään varsijouset perseisiin jalustimet edellä.”

Loveday katsoi toisia. Skotti nyökkäsi. Myllynkivi kohautti harteitaan. Hänen toisella puolellaan Isä tökki innostuneena likaista hiekkaa tikarilla.

Rannalta kuului ukkosenkaltainen rysähdys. Jyrkänteen huipulta sinkoutui taas ryöppy kivenmurikoita, joka osui parhaillaan rannalle vedettävään veneeseen ja löi sitä kiskovat jousimiehet hajalle. Yhden hädin tuskin viisitoista kesää nähneen pojan jalka pirstoutui. Hän luhistui kirkuen maahan. Valkoiset luunsäleet pistivät esiin hänen vaaleanpunaisesta lihastaan. Poika vääntelehti ja sadatteli. Hänen toverinsa suojautuivat vapisten puoliksi rannalle vedetyn veneensä taakse.

Loveday henkäisi syvään. Hän tarttui Murkkua käsivarresta ja puhui tälle selkein sanoin.

”Hyvä on”, hän sanoi. ”Tehdään se. Mutta katsotaan ensin, mitä tuolla ylhäällä odottaa. Mene Skotin kanssa. Ota myös Tebbe ja Thorp mukaan. Vilkaiskaa, montako siellä on. Jos saatte ne tanssahtelemaan, tehkää se. Vaan jos ette, lähettäkää joku takaisin hakemaan apujoukkoja. Sitten odotatte meitä muita.”

Murkku nyökkäsi myöntävästi. Loveday katseli joukkoaan. Teki laskelmia. ”Ottakaa Isäkin.”

Isä otti vielä viimeisen siemauksen Lovedayn leilistä ja nakkasi sen taakseen. Hänen virneensä oli täynnä ruskeita hampaita ja verenhimoa.

Murkku kohotti Lovedaylle kulmakarvaa. Kerran hän oli luottanut Isään. Viime vuosina hänen uskonsa oli hiipunut. Hän katsoi vanhaa pappia. ”Suusi ammottaa auki kuin helvetin portit”, hän sanoi.

”Muistutus synneistäsi”, Isä sanoi.

Tebbe ja Thorp tarkistivat nuolipussinsa. Nuorin jousimiehistä, Romford, nykäisi Lovedayta hihasta. ”Minä menen myös”, hän sanoi.

”Sinä pysyt täällä, poika”, Loveday määräsi. ”Tarvitsen sinua. Ranskalaiset voivat käydä kimppuumme rannalla. Tarvitsemme ainakin yhden jousimiehen suojaksemme.”

Romford murjotti äreänä. Muttei valittanut.

Poika, jonka jalka oli murskaantunut, kirkui edelleen rannalla.

Loveday käänsi äänelle selkensä ja nyökkäsi Murkulle. ”Onnea matkaan”, hän sanoi. ”Ja katsokin, että palaatte joka ikinen. Muista, mitä Kapteeni –”

Murkku pyöritteli silmiään. Hän ei halunnut muistutusta Kapteenista sen enempää kuin tahtoi katsoa Isän perään. ”Mennään”, hän sanoi Skotille, Isälle, Tebbelle ja Thorpille. Viisi miestä odottivat, että huipulta tuleva ryöpytys taukosi hetkeksi; sitten he lähtivät kipittämään kyyryssä kohti pientä polkua seuraten jyrkänteen pohjaa.

Loveday, Myllynkivi ja Romford katselivat heidän menoaan. Loveday haroi päätään puristellen vettä ohuista, harittavista hiuksistaan. Hän teki samoin parralleen. Hän vilkaisi kiviä, joiden takana walesilaiset olivat piilotelleet.

Veljeksistä ei näkynyt jälkeäkään.

* * *

NÄMÄ KOIRAT OVAT HAISTANEET VEREN

Heinäkuussa 1346 kymmenen englantilaismiehen joukko rantautuu Normandiaan. He kutsuvat itseään Essexin koiriksi, ja heitä johtaa monien kamppailujen arpeuttama kapteeni, joka aikoo luotsata miehet Euroopan kohtalon määrittävän sodan ytimeen.

Soturijoukko päätyy Crécyn kylään, keskelle verisintä ja armottominta taistelutannerta. Täällä ei ritarillisuutta tunneta eikä armoa anneta. Essexin koirat raivaavat tietään kohti päämääräänsä: heidän on surmattava Crécyssä vieraileva Ranskan kuningas, hinnalla millä hyvänsä.

Dan Jonesin historiallisen romaanitrilogian aloittava *Essexin koirat* on vetävä tarina, jossa panoksena ovat lukemattomat ihmishenget ja Euroopan suurimman kuningaskunnan valtaistuin. Ajojahti alkakoon.

ISBN 978-952-403-067-0 • 84.2

